

Landesbibliothek Oldenburg

Digitalisierung von Drucken

**Terentius,|| A` M. Antonio Mvreto|| locis prope
innumerabilibus|| emendatus.||**

Terentius Afer, Publius

Venetiis, 1558 [erschieden] 1559

Actvs Secvndi

[urn:nbn:de:gbv:45:1-723936](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:gbv:45:1-723936)

A N D R I A

Scripta illa dicta sunt in animo Chrysidis

De Glycerio . iam ferme moriens me uocat :

Accessi : uos semotæ : nos soli : incipit :

Mi Pamphile , huius formam , atque ætatem uides : B.

Nec clam te est , quàm illi utræque res inutiles

Et ad pudicitiam , & tutandam ad rem sient .

Quòd ego per hanc te dextram oro , & genium tuum ,

Per tuam fidem , perq; huius solitudinem B.

Te obtestor , ne abs te hanc segreges , neu deseras ,

Si te in germani fratris dilexi loco ,

Sine hæc te solum semper fecit maxumi , C.

Seu tibi morigera fuit in rebus omnibus .

Te isti uirum do , amicum , tutorem , patrem :

Bona nostra hæc tibi committo , & tuæ mando fidei .

Hanc mi in manum dat : mors continuo ipsam occupat .

Accepi : acceptam seruabo . M. ita spero quidem .

P. sed cur tu ab illa ? M. obstetricem accerso . P. prospera C.

Atque audin' ? uerbum unum caue de nuptijs ,

Ne ad morbum hoc etiam . M. teneo .

ACTVS SECVNDI SCENĀ PRIMA .

CHARINVS, BYRRHIA, PAMPHILVS .

Vid ais Byrrhia ?

q Datur illa Pamphilo hodie nuptum ? B. sic .
est . C. qui scis Byrrhia ?

B. Apud forum modo de Dauo audini . C. uæ uæ misero .
mihi .

Vt animus in spe , atque in timore usque antehac ata .
tentus

tentus fuit,

Ita, postquam adempta spes est, lassus, cura confectus
stupet.

B. Quæso adepol Charine, quoniam id fieri, quod uis,
non potest,
velis id, quod possit. C. nihil aliud, nisi Philumenam,
uolo.

B. Ah, quanto satius est, id operam te dare,
Istum qui amorem ex animo amoveas, quàm id loqui,
Quo magis libido frustra incendatur tua.

C. Facile omnes, cum ualemus, recta consilia ægrotis
damus.

Tu si hic sis, aliter sentias. B. age age, ut lubet. C.
sed Pamphilum

Video. omnia experiri certum est prius, quàm pereo.

B. quid hic agit?

C. Ipsum hunc orabo: huic supplicabo; amorem huic
narrabo meum:

Credo, impetrabo, ut aliquot saltè nuptijs prodat dies.

Interea fiet aliquid, spero. B. id aliquid nihil est. C.

Byrrhia,

Quid tibi uidetur? a deon' ad eum? B. quid ni? si ni-
hil impetres,

Vt te arbitretur sibi paratum moechum, si illam du-
xerit.

Abi hinc, abi in malam crucem cum suspitione istac,
scelus.

Charinum uideo, salue. C. o salue Pamphile:

Ad te aduenio, spem, salutè, auxiliũ, consiliũ expetès.

Neque pol consili locum habeo, neque auxiliũ copiam.

sed

A N D R I A

Sed istuc quid nam est? C. hodie uxorem ducis? P.
aiunt. C. Pamphile,
Si id facis, hodie postremum ne uides. P. quid ita?
C. hei mihi,
Vereor dicere: huic dic quæso Byrrhia. B. ego dicam. D.
P. quid est?
Sponsam hic tuam amat. P. næ iste haud mecum sen-
tit. e hodie dic mihi,
Nunquidnam amplius tibi cum illa fuit Carine? C. ab
Pamphile,
Nil. P. quàm uellem. C. nunc te per amicitiam, & D.
per amorem obsecro,
Principio ut ne ducas. P. dabo equidem operam. C. sed C.
si id non potes,
Aut tibi nuptiæ hæ sunt cordi. P. cordi? C. saltem alie
quot dies
Profer, dum proficiscor aliquò, ne uideam. P. audi D.
nunc iam:
Ego Carine neutiquam officium esse liberi puto,
Cum is nil promereat, postulare id gratiæ apponi sibi.
Nuptias effugere ego istas malo, quàm tu adipiscier. P.
C. Reddidisti animum. P. nunc si quid potes aut tu, aut
hic Byrrhia. C.
Facite, fingite, inuenite, efficite, qui detur tibi:
Ego id agam, mihi qui ne detur. C. sat habeo. P. Da- P.
uum optume
Video. huius consilio fretus sum. C. at tu hercle haud
quidquam mihi,
Nisi ea, quæ nihil opu' sunt sciri. fugin' hinc? B. ego P.
uero ac lubens.

ACTVS

ACTVS SECVNDI SCENA II.

DAVVS, CHARINVS, PAMPHILVS.

D. I boni, boni quid porto? sed ubi inueniam
d Pamphilum,
vt metum, in quo nunc est, adimam, atque
expleam animum gaudio?

C. Letus est, nescio quid. P. nihil est. nondum hæc rescia-
uit mala.

D. Quem ego nunc credo; si iam audierit sibi paratas nu-
ptias,

C. Audin' tu illum? D. toto me oppido exanimatum quæ-
rere.

sed ubi quæram? aut quò nunc primum intendam? C.
cessas alloqui?

D. Abeo. P. Daue ades, resiste. D. quis homo est, qui me?
o Pamphile,

Te ipsum quæro. euge o Charine: ambo opportune: uos.
uolo.

P. Daue, perij. D. quin tu hoc audi. P. interij. D. quid ti
meas, scio.

C. Mea quidem hercle in dubio uita est. D. & tu quid,
scio.

P. Nuptiæ mihi. D. & id scio. P. hodie. D. obtundis, ta-
met si intelligo.

Id paues, ne ducas tu illam: tu autem, ut ducas. C. rem
tenes.

P. Istuc ipsum. D. atque istuc ipsum, nil pericli est: me
uide.

B

P. Obsacro

A N D R I A

P. Obsecro te, quamprimum hoc me libera miserum metu. D. hem,

Libero: uxorem tibi iam non dat Chremes. P. qui scis?
D. scio.

Tuus pater modo meprehendit: ait, tibi uxorem dare
Hodie, item alia multa, quæ nunc non est narrandi locus.

Continuo ad te properans percurro ad forum, ut dicam tibi hæc.

Vbi te non inuenio, ibi ascendo in quendam excelsum locum,

Circumspicio: nusquam. forte ibi huius uideo Byrrhiã:

Rogo: negat uidisse: mihi molestum quid agam, cogito.

Redeunti interea ex ipsa re mi incidit suspectio: hem,

Paululum obsoni, ipsus tristis, de improviso nuptiæ:

Non coherent. P. quorsumnam istuc? D. egomet continuo ad Chremem,

Cum illò aduenio, solitudo ante ostium: iam id gaudeo.

P. Recte dicis, perge. D. maneo: interea introire neminem

Video, exire neminem, matronam nullam, in ædibus

Nil ornati, nil tumulti. accessi, introspexi. P. scio.

Magnum signum. D. num uidentur conuenire hæc nuptiis?

P. Non, opinor, Daue. D. opinor, narras? non recte accipis.

Certa res est. etiã puerum inde abiens conueni Chremis,

Olera, & pisciculos minutos ferre obolo in cenã seni.

C. Liberatus sum Daue hodie tua opera. D. at nullus quidem.

C. Quid ita? nempe huic prorsus illam non dat. D. ridiculum

diculum caput.

Quasi necesse sit, si huic non dat, te illā uxorem ducere.
Nisi uides, nisi senis amicos oras, ambis. C. bene mones.
Ibo: etsi hercle sæpe iam me spes hæc frustrata est. uale.

ACTVS SECVNDI SCENA III.

PAMPHILVS, DAVVS,

P. Vid igitur sibi uolt pater? cur simulat? D.

Q. ego dicam tibi.

Si id succenseat nunc, quia non det tibi uxorem Chremes,

Ipsū sibi esse iniurius uideatur: neque id iniuria:

Prius, quā tuum, ut sese habeat, animum ad nuptias perspexerit.

Sed si tu negaris ducere, ibi culpam in te transferet:

Tum illæ turbæ fient. P. quid? uis, patiar? D. pater est Pamphile.

Difficile est. tum hæc sola est mulier. dictum ac factum inuenerit

Aliquam caussam, quam obrem eijciat oppido. P. eijciat?
D. cito.

P. Cedo igitur, quid faciam Daue? D. dic te ducturum.

P. hem. D. quid est?

P. Ego dicam? D. cur non? P. nunquam faciam. D. ne nega.

P. Suadere noli. D. ex ea re quid fiat, uide.

P. Ut ab illa excludar, huc concludar. D. non ita est.

Nempe hoc sic esse opinor dicturum patrem:

Ducas uolo hodie uxorem, tu, ducam, inquires:

B 2 Cedo,

A N D R I A

Cedo, quid iurgabit tecum? hic reddes omnia,
 Quæ nunc sunt certa ei consilia, incerta ut sient,
 Sine omni periculo: nam hocce haud dubium est, quin
 Chremes

Tibi non det gnatam: nec tu ea causa minueris
 Hæc, quæ facis, ne is mutet suam sententiam.

Patri dic uelle: ut, cum uelit tibi iure irasci, nõ queat,
 Nam quod tu speres, propulsabo facile. uxorem his
 moribus

Dabit nemo. inopem inueniet potius, quàm te corrumpi
 pi sinat:

Sed si te æquo animo ferre accipiet, negligentẽ feceris.
 Aliam ociosus quæret: interea aliquid acciderit boni.

P. Itan' credis? D. haud dubium id quidem est. P. unde
 de, quò inducas. D. quin taces?

P. Dicam. puerum autem ne resciscat mihi esse ab illa,
 cautio est:

Nam pollicitus sum suscepturum. D. o facinus audax.
 P. hanc fidem

Sibi, me obsecrauit, qui se sciret non deserturum,
 darem.

D. Curabitur. sed pater adest. caue, te esse tristem sentiat.

ACTVS SECVNDI SCENA IIII.

SIMO, DAVVS, PAMPHILVS.

S. Euiso, quid agant, aut quid captent consilia.

D. r Hic nunc nõ dubitat, quin te ducturũ neges.
 Venit meditatũ alicunde ex solo loco:

Orationem sperat inuenisse se,

Qu

Qua differat te : proin' tu face , apud te ut sies .

P. Modo ut possim . D. crede mihi hoc inquam Pamphile ,
Nunquam hodie tecum commutaturum patrem
vnum esse uerbum , si te dices ducere .

ACTVS SECVNDI SCENA V.

BYRRHIA, SIMO, DAUVS, PAMPHILVS.

B. Erus me , relictis rebus , iussit Pamphilum
hodie obseruare , ut , quid ageret de nuptijs ,
scirẽ . id propterea nunc huc ueniẽtẽ sequor .

Ipsum adeo præsto uideo cum Dauo . hoc agam .

S. Vtrunque adesse uideo . D. hem serua . S. Pamphile .

D. Quasi de improviso respice ad eum . P. hem pater .

D. Probe . S. hodie uxorem ducas , ut dixi , uolo .

B. Nunc nostræ parti timeo , quid hic respondeat .

P. Neque istic , neque alibi tibi usquam erit in me mora .

B. hem .

D. Obmutuit . B. quid dixit ? S. facis , ut te decet ,
cum istuc , quod postulo , impetro cum gratia .

D. Sum uerus ? B. herus , quantum audio , uxore excidit .

S. I iam nunc intro , ne in mora , cum opu' sit , sies .

P. Eo . B. nulla ne in re esse homini cuiquam fidem ?

Verum illud uerbum est , uolgo quod dici solet ,

Omnes sibi melius malle esse , quàm alteri .

Ego illam uidi uirginem : forma bona

Memini uidere : quo æquior sum Pamphilo ,

si se illam in somnis , quàm illum , amplecti maluit .

Renunciabo ; ut pro hoc malo mihi det malum .

B

3

ACTVS

II ANDRIA
ACTVS SECVNDI SCENA VI.

DAVVS, SIMO.

- D. *Ic nunc me credit aliquam sibi fallaciam*
h *Portare, & ea me hic restitisse gratia.*
- S. *Quid Davus narrat? D. æque quidquam nunc quidem.*
- S. *Nihil ne? hem. D. nihil prorsus. S. atqui expectabam quidem.*
- D. *Præter spem euenit: sentio: hoc male habet uirum.*
- S. *Potin' es mihi uerum dicere? D. nihil facilius.*
- S. *Num illi molestæ quidpiam hæ sunt nuptiæ,
Huiusce propter consuetudinem hospitiæ?*
- D. *Nihil hercle: aut, si adeo, bidui est, aut tridui
Hæc sollicitudo: nostin' deinde desinet:
Etenim eam secum rem recta reputauit uia.*
- S. *Laudo. D. dum licitum est illi, dumq; ætas tulit,
Amavit: tum id clam: cauit, ne unquam infamiæ
Ea res sibi esset, ut uirum fortem decet.
Nunc uxore opus est: animum ad uxorem appulit.*
- S. *Subtristis uis u' est esse aliquantulum mihi.*
- D. *Nihil propter hanc rem: sed est, quod succenset tibi.*
- S. *Quidnam est? D. puerile est. S. quid est? D. nihil. S.
quin dic, quid est.*
- D. *Ait nimium parce facere sumptum. S. me ne? D. te.
Vix, inquit, drachmis obsonatus est decem:
Num filio uidetur uxorem dare?
Quem, inquit, uocabo ad cenam meorum æqualium
Potissimum nunc? &, quod dicendum hic fiet,
Tu quoque perparce nimium. non laudo. S. tace.*

D.

A N D R I A

SI. Num immemores discipuli? D. ego, quid narres, nescio.

SI. Hiccine si me imparatum in ueris nuptijs
Adortus esset, quos mihi ludos redderet?
Nunc huius periculo fit. ego in portu nauigo.

L E S B I A, S I M O, D A V V S.

L. Dhuc Archillis, quæ assolent, quæq; oportet
a signa ad salutem esse, omnia huic esse uideo.
Nunc primum fac istæc ut lauget: post des.
inde,

Quod iussi ei dare bibere, & quantum imperaui,
Date: mox ego huc reuertor.

Per, æcastor, scitu' puer natu' est Pamphilo.

Deos quæso, ut sit superstes: quando quidem ipse est in
genio bono,

Cumq; huic ueritus est optumæ adolescenti facere in
iuriam.

SI. Vel hoc quis non credat, qui norit te, abs te esse ortum?
D. quidnam id est?

SI. Non imperabat coram, quid opus factu' esset puerperæ:
sed postquam egressa est, illis, quæ sunt intus, clamat
de uia.

O Daue, itan' contemnor abs te? aut ita ne tandem
idoneus

Tibi uideor esse, quem tã aperte fallere incipias dolis?
Saltem accurate, ut metui uidear certe, si rescierim.

D. Certe hercle nunc hic se ipsus fallit, haud ego. SI.
edixin' tibi?

Interminatus